

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ВСТУПУ УКРАЇНИ ДО СОТ

*Т.В.Стройко, кандидат економічних наук
Миколаївський державний аграрний університет*

У статті розглядаються основні проблеми, що постають перед аграрним сектором економіки в процесі вступу України до СОТ. Також досліджено потенційні переваги цього процесу.

В статье рассмотрены основные проблемы аграрного сектора экономики в процессе вступления Украины в СОТ. Также проанализированы потенциальные преимущества этого процесса.

Україна сьогодні вийшла практично на заключну стадію переговорного процесу щодо вступу до Світової організації торгівлі (СОТ). Провідні вітчизняні економісти досліджують історичні засади становлення та розвитку Спільної аграрної політики Європейського Союзу, здійснюють критичний аналіз економічних, соціальних процесів в аграрній сфері України. Серед них: Бородіна О.М., Гайдуцький П.А., Саблук П.Т., Молдаван Л.В, Могильний О.М. та інші. На сучасному етапі особливої актуальності набуває дослідження проблем адаптації аграрного сектора до інтеграції в єдиний європейський агропродовольчий простір, позитивні та негативні наслідки цих процесів.

Сучасний світ характеризується процесами глобалізації та інтеграції країн у міжнародну торговельну систему, і тому жодна держава не може дозволити собі залишитись в ізоляції та сподіватись лише на власні сили. Таким чином, на порядку денному для України стоїть питання набуття членства в СОТ, яке є передумовою започаткування переговорного процесу щодо укладання угоди про вільну торгівлю між Україною та ЄС та, згодом, підписання угоди про асоційоване членство в ЄС.

Процес вступу України до СОТ і майбутнє членство потребують відповідного інституційного та правового забезпечення. Сьогодні в Україні створено такі базові елементи організаційної

структури, що забезпечують переговорний процес:

- міжвідомча комісія з питань вступу України в СОТ;
- делегація України на переговорах зі вступу в СОТ;
- департамент співробітництва з СОТ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України, який виконує функції Секретаріату МК;
- підрозділи та робочі групи з питань вступу в СОТ у міністерствах і відомствах;
- постійне представництво України при міжнародних організаціях у Женеві [1].

Український уряд формує переговорну позицію, виходячи з необхідності поступової лібералізації доступу до ринку послуг та створення умов для залучення інвестицій та підвищення конкурентоспроможності. Виходячи з цього, особливе занепокоєння викликає доля сільського господарства після вступу України до СОТ.

В рамках переговорів щодо сільського господарства узгоджуються обсяги державних субсидій, які країна-кандидат зможе надавати своїм сільгоспвиробникам після вступу до СОТ та рівень субсидій для підтримки експорту вітчизняної сільгосппродукції. Насамперед ми повинні розуміти, що правила світової організації торгівлі не передбачають скасування субсидій у сільському господарстві, вони визначають лише їх максимальну суму, яка обґрунтована рівнем державної підтримки, яку країна-кандидат мала на момент вступу.

Багаторічний досвід показує, що, незважаючи на велику кількість позитивних та негативних сторін вступу до СОТ, постійну зміну ситуації, розвиток міжнародної торгівлі вигідний для всіх. За останні 30 років бар'єри взаємної торгівлі постійно зменшувалися, швидко зростали її обсяги, інвестиції, і в результаті спостерігалось також зростання виробництва, підвищення добробуту населення як у розвинутих, так і у країнах, які розвиваються.

СОТ, по-перше, це правова та інституціональна основа міжнародних багатосторонніх торговельних відносин. СОТ виконує шість основних функцій:

- здійснює нагляд за виконанням багатосторонніх угод, які є невід'ємною частиною Угоди про створення СОТ;
- є форумом для проведення багатосторонніх міжнародних торговельних переговорів;
- забезпечує швидке і ефективно вирішення торговельних спорів між країнами-членами;
- оцінює торговельну політику кожної країни-члена;
- в рамках питань розвитку глобальної економіки здійснює співробітництво з іншими міжнародними організаціями;
- надає технічну допомогу країнам, що розвиваються, найменш розвиненим країнам та країнам з перехідною економікою [2].

Оцінюючи позитивні і негативні наслідки вступу України до СОТ для її сільського господарства, можна сказати наступне.

Потенційно членство в СОТ може зумовити для України такі переваги:

- прискорення структурної реформи та створення стимулів для підвищення конкурентоспроможності;
- активізація структурних реформ в аграрному секторі. Структурні пріоритети визначатимуться потенціалом конкурентоспроможності галузей і підприємств на зовнішніх ринках, а спрощення процедур доступу до цих ринків має прискорити структурні зміни;
- зміцнення міжнародних економічних позицій;
- покращення інвестиційного клімату;
- розвиток інновацій завдяки поліпшенню захисту інтелектуальної власності;
- пожвавлення виробництва в експортноорієнтованих галузях економіки, у т.ч. й АПК, внаслідок лібералізації режиму доступу до зовнішніх ринків;
- розширення асортименту та якості пропонованих на ринку продовольчих товарів, зниження їх ціни, що є позитивним для споживачів;
- зменшення втрат експортерів від застосування дискримінацій-

них антидемпінгових механізмів;

- створення прозорого середовища для підприємницької діяльності;
- стимулювання технічного оновлення аграрної галузі відповідно до світових стандартів.

Однак не всі потенційні переваги країна, що вступила до СОТ, може реалізувати. Крім того, членство у цій організації може зумовити і певні негативні наслідки. Для українського АПК ці потенційні недоліки та ризики є наступними:

- витіснення українських товарів з ринку більш дешевими імпортованими;
- зменшення дотацій, субсидій з боку держави може негативно вплинути на фінансовий стан підприємств;
- переваги вільного доступу на ринки більшою мірою стосуються ринків сировинної продукції. Тому, якщо Україна покладатиметься лише на дію ефектів торговельної лібералізації, то вона ще тривалий час утримуватиметься у сфері низькотехнологічного експорту з низьким рівнем прибутків;
- зростання експорту таких товарів, що споживаються на українському ринку (насіння соняшнику, продовольчого та кормового зерна), може спричинити підвищення цін на них на внутрішньому ринку;
- можливе звуження ринку збуту для національних товаровиробників;
- загострення конкурентної боротьби в галузі цукровиробництва, виробництва молочної продукції, овочів, фруктів, картоплі.

Варто зазначити, що зробити точні економічні розрахунки цих наслідків надзвичайно складно, зважаючи на ряд обмежувальних чинників.

Але слід сказати, що у розвинутих країнах, наприклад у Данії, в сільському господарстві працює 1% працездатного населення, а у нас — 17% [2]. Якщо ми йдемо до ринку, то неминуче

кількість зайнятих в сільському господарстві людей повинна скорочуватися і відбуватиметься міграція у міста. Цей процес неминучий і його треба враховувати.

Необхідно підвищувати продуктивність виробництва за рахунок високих технологій та сучасної техніки, інакше проблеми конкурентоспроможності аграрної продукції не вирішаться ніколи. Необхідно зазначити, що використання сільськогосподарських земель з таким рівнем розораності, яких не має жодна розвинута країна, вимагає від нас перегляду стратегії використання цих земель та розвитку екологічнобезпечного землеробства.

Переваги від участі України в СОТ отримують конкурентоспроможні галузі економіки, тому головним напрямом підготовки до членства в цій організації має стати прискорення структурного реформування аграрного сектору для підвищення його конкурентоспроможності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Осика С.Г., Пятницький В.Т. Світова організація торгівлі / 3-є видання, перероблене і доповнене. – К.: К.І.С., 2005.-514с.
2. Мельник Л. Можливості для українських підприємств після вступу до СОТ та створення зони вільної торгівлі з ЄС./ <http://agroua.net/news/news>